

«Portada», «coberta» i derivats

Pere Martí i Bertran

L'abundor d'errors pel que fa a alguns usos de les paraules *portada* i *coberta* ha fet que intenti abordar-los i sintetitzar-los en aquest breu article, convençut que és més fàcil del que pot semblar d'entrada, sobretot si tenim la voluntat d'usar bé aquests dos termes. Tot i ser dos mots polisèmics, els errors es produeixen fonamentalment en el camp de les arts gràfiques, on es confonen i es barregen sovint. En altres camps no hi ha dubtes: arquitectònicament tothom sap què és una *portada* o una *coberta*; quan parlem de mitjans de transport, tampoc no ens hi emboliquem pas, tant si parlem de la *coberta* d'un vaixell com si ho fem de la roda d'un cotxe. En el camp de les arts gràfiques, com he apuntat, és ben diferent, ja que sovint es confonen *portada* i *coberta*. Per a explicar-ho de la manera més senzilla i entenedora possible, he mirat de sintetitzar-ho en els cinc punts següents:

1. La primera pàgina d'un diari (majoritàriament també de les revistes) s'anomena *portada*. La primera pàgina d'un llibre (també la d'algunes revistes que tenen gairebé format de llibre) s'anomena *coberta*.
2. La *portada* en un llibre és una pàgina interior en què solem trobar l'autor, el títol, l'editorial... D'aquí els termes en francès i en anglès: *page de titre* i *title page*, respectivament.
3. El terme *coberta*, referit a un llibre, sovint l'utilitzem en plural (les *cobertes* i fins i tot les *escobertes*, dialectalment), ja que embolcalla tot el llibre. D'aquí ve que els especialistes distingeixin entre la *coberta anterior* (la de davant, o principal) i la *coberta posterior* (la de darrere, o secundària). Les cobertes poden ser dures o toves. En el primer cas també les anomenem *tapes*.

4. Entre els derivats més importants dels dos termes tenim la *contraportada* (popularment també anomenada la *contra*), que és l'última pàgina d'un diari o d'una revista. En un llibre col·loquialment l'anomenem *contracoberta*, tot i que normativament l'hauríem d'anomenar *coberta posterior*, ja que la *contracoberta* pròpiament dita és la segona coberta d'un llibre, protegida per la tapa.
5. Encara en voldria destacar dos derivats més. El primer, menys popular i menys habitual, és el terme *sobrecoberta*, que és una protecció de la coberta que té unes solapes que l'aguanten i que solen incloure informació sobre l'autor, altres títols de la col·lecció... El segon, en canvi, és molt popular, però no es considera normatiu. Em refereixo al verb *escobertar* (protegir les cobertes), que en teoria hauríem de substituir per *folrar*, tot i que és molt estès, fins i tot entre bibliotecaris, llibreters i altra gent del gremi.

Resumint-ho, perquè tothom ho recordi i sabent que les síntesis solen ser massa simplificadores: **els diaris tenen portades, i els llibres, cobertes.** |

LES PARTS D'UN LLIBRE

